

надмірного застосування владних повноважень зумовлюють психологічну напруженість консультативної діяльності.

4. У межах консультативної діяльності студентів як майбутньому юристові необхідно оволодіти вміннями аналізувати інформацію, норми права та судову практику, виділяти головне і другорядне, обґрунтовувати альтернативні правові шляхи вирішення проблеми, здійснювати зрозумілі та чіткі пояснення можливих рішень, прогнозувати позитивні та негативні наслідки вибору клієнтів.

Таким чином, аналіз сучасних технологій юридичного консультування дає підстави говорити про складність структури та багатоаспектний зміст консультативної допомоги клієнтам.

Література

1. Анисимова Т.И. Дидактические условия формирования профессионально важных качеств личности у будущих юристов в вузе : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Т.И. Анисимова. – Казань, 2003. – 202 с.
2. Бойко Ю.Ю. Модель психологічної готовності майбутнього юриста до діяльності в умовах ринкової економіки / Ю.Ю. Бойко // Тези доповід. наук.-практ. конф. [“Правове регулювання становлення ринкової економіки в Україні”], (Київ, 15 квітня 2008 р.) / М-во внутр. справ України, Київськ. націон. ун-т внутр. справ. – К. : КНУВС, 2008. – 126 с.
3. Бражникова А.Н. Развитие профессионально значимых качеств юриста : дис. ... канд. психол. наук : 19.00.07 / А.Н. Бражникова. – Ставрополь, 2000. – 214 с.
4. Бризгалов І.В. Юридична деонтологія : короткий курс лекцій / І.В. Бризгалов. – [3-тє вид., стереотип.]. – К. : МАУП, 2003. – 48 с.
5. Гусарев С.Д. Юридична діяльність: методологічні та теоретичні аспекти / С.Д. Гусарев. – К. : Знання, 2005. – 375 с.
6. Класифікатор професій: ДК 0003:2005. – К. : Юрінком Інтер, 2006. – 544 с.
7. Краснейчук А. Управлінське консультування як різновид консультаційної діяльності в системі державного управління України / А. Краснейчук // Вісн. НАДУ. – 2007. – № 1. – С. 43–50.
8. Профессиональные навыки юриста: Опыт практического обучения / [под ред. Л.А. Воскобитовой, Л.П. Михайловой, Е.С. Шугриной]. – М. : Дело, 2001. – 416 с.
9. Савіщенко В.М. Педагогічні умови формування професійно значущих якостей майбутнього юриста в навчально-виховному процесі вищого навчального закладу : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / В.М. Савіщенко. – Запоріжжя, 2008. – 262 с.

ГРИНЬ Л.О.

СУТНІСТЬ, ЗМІСТ І СТРУКТУРА ВОКАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО АКТОРА В СИСТЕМІ ФАХОВОЇ ОСВІТИ

Вокальна педагогіка як багатопланова дисципліна, що вирішує завдання освіти, виховання й навчання співака, існує та розвивається в декількох напрямках одночасно:

- розвиток голосового апарату;
- музична освіта;
- виховання художнього вокального смаку;
- виконавська майстерність.

Ці напрями тісно пов'язані між собою і є різними сторонами одного цілого – вокальної культури виконавця. Серед завдань вокальної педагогіки головним є розвиток голосу, тобто створення вокального інструмента артиста, а також відпрацювання вокальної техніки, без якої неможливе виховання виконавської майстерності актора-співака.

Метою навчання у професійній підготовці актора музично-драматичного театру за весь курс вокальної підготовки є оволодіння всіма вокально-технічними навичками та вироблення вміння застосовувати ці навички в майбутній практичній діяльності професії актора-вокаліста. Професійна придатність – це сукупність психологічних та психофізіологічних особливостей людини, необхідних та достатніх для досягнення їм мети, за наявності фахових знань, умінь та навичок. Вивчення професійно важливих якостей актора та виділення критеріїв його професійної успішності потребує опису сценічної діяльності.

Огляд фундаментальних праць з теорії вокального мистецтва свідчить про те, що в першу чергу увага приділялася, зокрема, таким аспектам, як фізіологічні основи постановки голосу (М. Грачова, І. Павлов, І. Сеченов, О. Яковлев, К. Злобін, Ю. Фролов); історичні аспекти вокального мистецтва та вокального виконавства (В. Багадунов, М. Львов, І. Назаренко); психологічні аспекти вокального процесу (В. Єрмолаєв, Б. Теплов, Л. Чистович, А. Зданович); техніка постановки голосу та фізіологія цього процесу (Л. Дмитрієв, І. Назаренко, Ф. Заседателев, О. Жданович, В. Морозов, О. Стахевич); дослідження в галузі фоніатрії (Ф. Заседателев, А. Єгоров, І. Левідов, Л. Работнов); професійна підготовка співаків до виконавської діяльності (Н. Гребенюк, Г. Стасько, Т. Малишева, В. Морозов, В. Ємельянов, А. Єгоров, М. Єгоричева).

Мета статті – розглянути питання сутності та структури вокальної підготовки актора у системі фахової освіти. Цей процес здійснюється на основі розроблених програм дисциплін вокально-теоретичного курсу, що викладаються на кафедрі акторської майстерності Запорізького національного університету.

Основним завданням у справі виховання особистості майбутнього актора музично-драматичного театру та формування його творчого характеру має бути послідовна робота щодо засвоєння справжніх професійних навичок, а саме:

- оволодіння елементами сценічної дії (увага, уява, фантазія, емоційна пам'ять, темпоритм, м'язова свобода);
- уміння взаємодіяти з партнером (або з партнерами) в етюдах і уривках;
- уміння проводити дієвий аналіз уривків і ролей;
- визначення в уривках “дії” і “контрдії”;
- імпровізування;
- досконале володіння голосом як розмовним, так і вокальним, зокрема вокально-технічними навичками;
- виконання вокального твору – соло, дуетом, тріо, квітетом, застосовуючи поряд мелодекламацію, розмовний текст та елементи хореографії;
- уміння передавати різні художні образи в музично-театральних виставах за допомогою різних засобів музичної виразності;

– розуміння стильових особливостей під час виконання різножанрових творів.

Для студентів спеціальності “Театральне мистецтво” характерна неоднорідність щодо вокальних даних. У зв’язку з цим навчання ґрунтується на таких важливих принципах вокальної педагогіки, як поступовість, послідовність в оволодінні вокальними навичками, індивідуальний підхід до кожного студента.

“Голос людини не є готовим музичним інструментом, як наприклад, флейта, фортепіано та інші. Співочий голос – це інструмент, формування якого залежить від індивідуальних здібностей кожної людини, від самих різних органів людини; голос повинен бути виявленням душі та розуму справжнього артиста”, – писав Г. Панофка у своїй праці “Мистецтво співу” [4, с. 15]. Щоб стати добрим актором-співаком, не завжди необхідно мати великі вокальні дані, голос повинен бути приємним, сильним, чистим, досить гнучким для обробки початкової вокалізації та здатним передавати всі відтінки тембру.

Навчальний процес вокальної підготовки актора являє собою струнку систему, яка складається з певних елементів, має структурні складові та тенденцію до постійного саморозвитку й самовдосконалення. Структура вокальної підготовки актора складається з певних дисциплін музично-теоретичного циклу, насамперед, “Вокал”, “Музична грамота та гра на музичному інструменті”, “Вокальний ансамбль”, “Постановка голосу”, “Теорія вокальної педагогіки. Сольфеджіо”. Зміст програми вокальної підготовки будується на основі складеного викладачем індивідуального плану з розвитку вокального голосу студента, а саме:

- вокальних вправ, вокалізів;
- народних пісень (українські, російські);
- пісні композиторів-класиків, романтиків, пісні з кінофільмів;
- романсів (старовинні, класичні, сучасні);
- арії з оперет (опер), мюзиклів, музичних комедій, водевілів.

Курс “Вокал. Вокальний ансамбль” є необхідною складовою підготовки студентів спеціальності “Театральне мистецтво” факультету соціальної педагогіки і психології. Він сприяє професійному розвитку і творчому становленню майбутнього актора. Курс формує в майбутніх спеціалістів знання, вміння, здібність щодо вирішення вокально-технічних завдань у професійній діяльності.

Мета курсу – сформувані і розвинути вокально-технічні можливості голосу кожного студента до професійного рівня; підготувати до самостійної вокально-виконавської діяльності; навчити самостійно виконувати партію з дуету, тріо, квартету; сприяти розвитку виконавської майстерності, артистизму, музичного смаку. Згідно з метою курсу формулюємо завдання:

1. Максимальний розвиток вокальних та художньо-виконавських здібностей кожного студента.

2. Оволодіння студентами практичних способів впливу на голосовий апарат з метою організації його правильної функції.

3. Естетичне виховання студентів засобами вокального мистецтва.

У результаті навчання сольному співу студенти повинні оволодіти вільним, правильним звукоутворенням у поєднанні з виразним виконанням вокальних творів різних за характером і стилем. У зв'язку з цим підвищуються вимоги до вокальної підготовки актора, і предмет “Постановка голосу” посідає в навчальному процесі підготовки акторів досить вагоме місце.

Наступним важливим складником для засвоєння практичних вокальних навичок є курс “Музична грамота. Гра на музичному інструменті”, який є необхідною частиною вивчення блоку вибіркового навчальних дисциплін. Курс “Музична грамота. Гра на музичному інструменті” розрахований на студентів перших та других курсів. Мета курсу – дати теоретичні знання про виразні засоби музичної мови та закріпити їх шляхом практичного застосування в співацько-виконавській діяльності. Завдання курсу:

1. Ознайомити студентів із засобами музичної виразності та навчити застосовувати на практиці для сольного виконання.

2. Навчити користуватися засобами музичної виразності в таких формах роботи:

- письмове виконання музично-теоретичних вправ і завдань;
- визначення на слух елементів музичної мови;
- аналіз музичних творів.

3. Сформуванню потреби використовувати здобуті теоретичні знання і практичні навички у власній вокально-виконавській діяльності.

Специфіка професії актора драматичного театру та кіно полягає в тому, що фахівець повинен не тільки володіти акторською майстерністю, виразною сценічною мовою, пластичністю та координованістю рухів, а також вміти емоційно та інтонаційно правильно виконувати у виставі вокальні епізоди або номери. Вокальна підготовка студентів неможлива без опанування основами музичної мови, тому дисципліна “Музична грамота. Гра на музичному інструменті” є обов'язковою у підготовці студентів зі спеціальності “Театральне мистецтво”. Під час вивчення курсу “Музична грамота. Гра на музичному інструменті” студенти спираються на знання, що були здобуті під час вивчення ними предмета “Музика” у загальноосвітніх школах. Зазначений університетський курс є основою для викладання дисциплін “Вокал”, “Вокальний ансамбль”, “Музичне мистецтво”, які вивчаються студентами спеціальності “Театральне мистецтво” на відповідних курсах протягом терміну, визначеного в навчальному плані.

Курс “Постановка голосу” сприяє професійному розвитку і творчому становленню майбутнього актора музично-драматичного театру. Курс розширює знання, вміння, навички щодо вирішення вокально-технічних завдань у професійній діяльності майбутніх фахівців.

Мета курсу: сформувати і розвинути вокально-технічні можливості голосу кожного студента до професійного рівня; підготувати до самостій-

ної вокально-виконавської діяльності; сприяти розвитку виконавської майстерності, артистизму, музичного смаку. Завдання курсу:

1. Максимальний розвиток вокально-технічних та художньо-виконавських здібностей студента.

2. Оволодіння студентами практичних способів впливу на голосовий апарат з метою організації його правильної функції.

3. Оволодіння студентами більш складними вокальними творами за формою, жанрами, стилем виконання, вокальною технікою, драматургією.

4. Естетичне виховання студентів засобами вокального мистецтва.

5. Для студентів спеціальності “Театральне мистецтво” характерна неоднорідність щодо вокальних даних. У зв’язку з цим навчання ґрунтується на таких важливих принципах вокальної педагогіки, як поступовість, послідовність в оволодінні вокальними навичками, індивідуальний підхід щодо кожного студента.

Навчальний матеріал підбирається відповідно до вимог програми курсу, а також вокально-технічних та виконавських здібностей кожного студента.

Пошук удосконалення шляхів професійної підготовки актора засобами вокального мистецтва завжди був і залишається предметом музично-педагогічних досліджень, адже вокальне мистецтво є одним з найскладніших для оволодіння. Це пояснюється складною природою співочого голосового апарату, основа діяльності якого полягає не тільки в музично-естетичних, а й акустично-фізіологічних закономірностях. Недостатній рівень знань та неврахування цих закономірностей, на жаль, призводять до невдалого навчання вокалу.

Програма з курсу “Теорія вокальної педагогіки. Сольфеджіо” є необхідною складовою підготовки фахівців спеціальності “Театральне мистецтво” зі спеціалізацією “Сольний спів”, який вводиться на четвертому році навчання. Він сприяє професійному розвитку і творчому становленню майбутнього актора музично-драматичного театру.

Мета курсу: здобути теоретичні знання з історії вокальної педагогіки, складових вокальної підготовки, будови вокального голосу, психології вокальної діяльності, поєднання їх з практичними навичками, сприяти розвитку виконавської майстерності, артистизму, музичного смаку. Завдання курсу:

1. Дати визначення понять – складових вокальної підготовки.

2. Сформулювати значення психологічних категорій у формуванні вокального голосу актора.

3. Розкрити технологію використання засобів виразності вокального мистецтва у професійній підготовці актора.

4. Здійснити історичний огляд становлення європейських вокальних шкіл.

Велика художня сила, загальнодоступність і популярність роблять вокальне мистецтво одним з важливіших засобів ідеологічного та естетичного виховання широких верств населення. Вокал – це перш за все музика,

але людський голосовий апарат – це незвичайний “музичний інструмент”. Роль вокального педагога як безпосереднього керівника творчим розвитком студента визначається необхідністю надання допомоги студенту в опануванні технікою співу, теоретичним матеріалом та музичним матеріалом.

Висновки. Таким чином, проаналізувавши всю структуру вокальної підготовки майбутнього актора в системі фахової освіти, ми можемо зробити висновок, що після закінчення вивчення вищезазначених курсів студент повинен оволодіти такими навичками та вміннями:

- володіти співацьким диханням;
- застосовувати єдинорегістровий спосіб звукоутворення;
- володіти різними атаками звука (з переважним застосуванням м’якої);
- мати співацьку артикуляцію та чітку дикцію (рівне, округле звучання голосних та активна вимова приголосних звуків);
- володіти різною динамікою звука, необхідною для художнього виконання музичної фрази;
- застосовувати кантиленний та речитативний стиль виконання;
- мати точну інтонацію;
- мати розвинутий діапазон;
- вміти виконувати вокальні твори соло у супроводі інструмента (фортепіано), без супроводу (а капелла) та у супроводі фонограми (–);
- виконувати одну з партій дуету, тріо у супроводі фортепіано;
- поєднувати виконання партій дуетів, тріо, ансамблів з оперет, мюзиклів з речитативами, декламаціями, елементами хореографії;
- визначати на слух засоби музичної виразності;
- сольфеджирувати та читати з листа нескладні музичні вправи;
- визначати на слух лади, прості інтервали, тризвуки з їх оберненнями;
- аналізувати адекватність використаних композитором засобів музичної виразності створеному художньому образу;
- зробити аналіз форми музичного твору та розкрити його зміст;
- користуватися різноманітними штрихами, динамічними відтінками та прийомами при виконанні різних за характером музичних п’єс.

Література

1. Антонюк В.Г. Вокальна педагогіка (сольний спів) : підручник / В.Г. Антонюк. – К. : Віпол, 2007. – 174 с.
2. Антонюк В.Г. Постановка голосу : методичні рекомендації / В.Г. Антонюк. – К. : КДІК, 1995. – 32 с.
3. Антонюк В.Г. Постановка голосу : програма курсу / В.Г. Антонюк. – К. : КДІК, 1996. – 24 с.
4. Єгоров А. Гигиена голоса и его физиологические основы / А.Єгоров ; [ред. Н. Жинкіна]. – М. : Музгиз, 1962. – 174 с.
5. Гринь Л.О. Теоретико-методичні основи вокальної підготовки майбутнього актора / Науково-методичний посібник для студентів напряму підготовки / Л.О. Гринь ; [наук. ред. Г.В. Локарева]. – Запоріжжя : ЗНУ, 2011. – 140 с.

6. Гринь Л.О. Вокал : методичні рекомендації до курсу / Л.О. Гринь. – Запоріжжя : Дніпровський металург, 2008. – 28 с.

7. Панофка Г. Искусство пени. Теория и практика для всех голосов / Г. Панофка. – М. : Музыка, 1968. – 216 с.

ГУСЕЛЬНИКОВА С.В.

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Сучасні зміни в суспільстві є головним чинником, що підкреслює необхідність реформування системи освіти. Останнім часом на особливу увагу заслуговує перехід суспільства від індустріального до інформаційного ладу. В наші дні інформація стала не тільки засобом спілкування, здобуття нових знань, освіти і виховання, а й важливим засобом супроводу товарів та послуг, укладання угод, підтвердження та спростування подій і фактів. Аксіомою став відомий вислів “хто володіє інформацією – володіє світом”. Зважаючи на це багато науковців присвятили свої дослідження проблемі інформатизації сучасного світу, інформації та володіння нею. Особливо близькою стала ця проблема для дослідників професійної підготовки майбутніх фахівців, оскільки володіння інформацією безпосередньо стосується професійних компетентностей, які є показником готовності випускників до професійної діяльності.

Головним завданням удосконалення професійної правової підготовки у вищій школі є підвищення рівня професіоналізму та соціально-психологічних якостей правосвідомого фахівця, здатного вирішувати наукові та правові проблеми сучасності. Одним з ефективних шляхів для вирішення цієї проблеми є психолого-педагогічне забезпечення навчально-виховного процесу на юридичних факультетах. Результати теоретичного дослідження С. Сливки визначають, що професія юриста вимагає здатності до аналітичного оцінювання ситуації, сформованої в контексті розвитку критичного та неупередженого мислення, творче та критичне осмислення правових законів, норм, нормативів з урахуванням їх демократичного, морального та гуманістичного змісту [1].

З огляду на зазначені вище концепти сучасної професійної діяльності юристів та умови професійної діяльності юристів-міжнародників у інформаційному суспільстві однією з професійно необхідних компетентностей на сьогодні стала інформаційна компетентність.

До проблеми інформаційної компетентності зверталися науковці та практики з різних галузей: педагогіки (В. Акуленко, А. Ахаян, Н. Баловсяк, П. Беспалов, Л. Васильєва, А. Вишнякова, Є. Володін, Н. Гафурова, П. Грабовський, М. Дзугоєва, А. Зав'ялов, О. Зайцева, О. Кізік, Н. Макарова, Н. Насирова, І. Нахметов, Л. Петухова, О. Пометун, І. Родигіна, А. Семенов, О. Співаковський, Н. Таїрова, О. Толстих, С. Тришина, С. Трубачова, М. Холодна, А. Хуторської), культурології (С. Каракозов, Г. Паршукова), економіки (Н. Баловсяк, Є. Іванченко, Т. Коваль, М. Коляда, С. Кустовський, Т. Поясок, Л. Савчук), спорту (П. Петров), підготовки військовос-